ԵՐԱՍՏԱՆ

Տարարատան Լուրեր

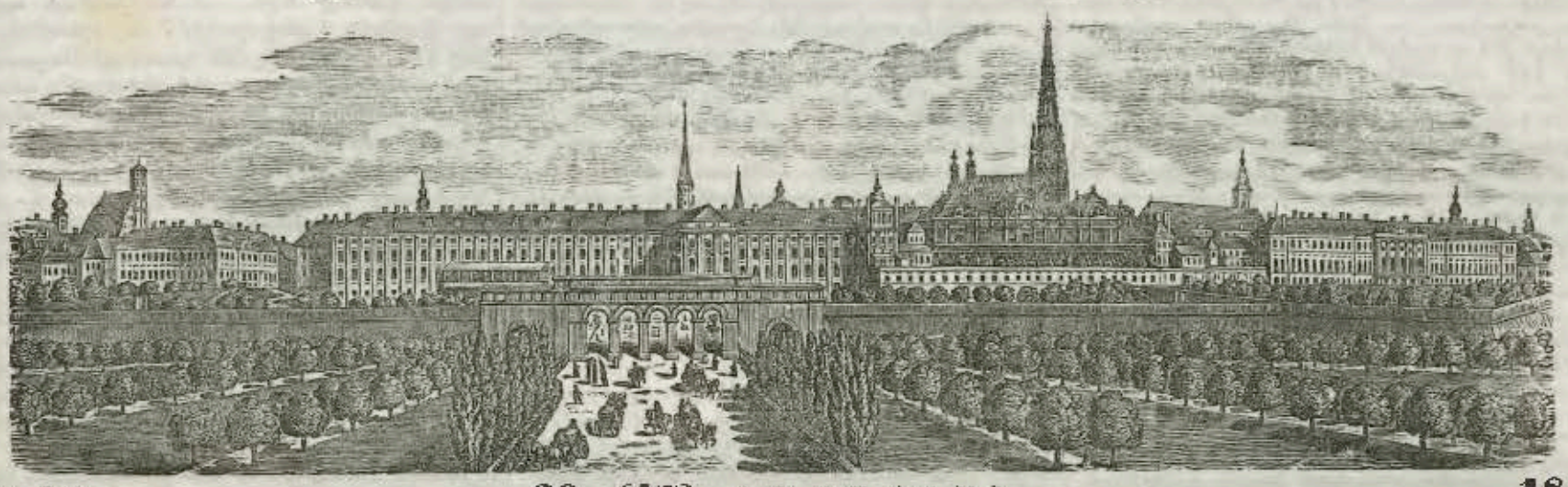

թիւ 35 — 29 (17) ՕԳՈՍՏՈՍ — 1848

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.

ՎԻԵՆԱ. Ընտրութիւնքն մը։ Ազգասիրութեան ժողովոյ կը լսուիր։ Խորհրդարանին մէջը եղած խաղերը։ Աւստրիայի հաւատարմութիւնը։ Գաղիացւոց հաւատակապտութիւնը ինքնուին։ Իտալիայի լուրերը։ Գաղիոյն խորհրդարութիւնը։

ԴԵՐՊԻՏԻՆԳԷ. Ազգային ժողովին մէջ Լամարտինի ու Ալենտիին վրայ եղած խօսքերը։ Գաղանեան նկեցուցին հանդիսութիւնը։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ. Ռուսաց զօրքին Վարսաւիա մտնելուն վրայ ասած յայտարարութիւնը։

ՀՈՒՍԻԱՅԻ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ. Վերջին դէպքերը։

ԴԱՆԻԱ. Տարաբաղդութեան օրէնք։ Ընտրութեան վախմէ։

ՍԱՐԴԻՆԻԱ. Պարոնութեանէրը կը դրաւարին։ Զինուորաց դեմ կը բողոքին։ Հիւսիսային շիտակութիւնները։

ՊՈՏԻԵԱՆ. Գուրքաց իր երիտիրը կը մնան։

ԲԵԼՊԻԱ. Ուսարիաղիք ներս կը մնանին։

ԱՍԻԵՐԻԿԱ. Մեխանեակ նաւանդներուն ու Մեքսիկոյի մէջ եղած խաղաղութեան դաշինքը։

ՍՊԱՆԻԱ. Թագուհին ս. Քահանայապետին նուիրակը ընդունի։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ. Վաղաքիոյի դէպքերը։

ԱԼԻՍՏԻԲԸ

ՎԻԵՆԱ, 28 ՕԳՈՍՏՈՍ

Աւստրոս 21ին ու 23ին քաղքիս մէջ գործաւորներուն կազմեալ մի ժողովում մը եղաւ, որով 6 կամ 7 հոգի մեռան ու շատ մարդ ալ վիրաւորեցան։ Այս դժբախտ դէպքին պատճառն աս էր. Հրապարակական գործոց պաշտօնեան տեսնելով որ ոս գործաւորները այսպէս սերտութեան առակուն ապրելով, ուրիշ կողմանէ գործատուներնը պակաս կը մնան, (որովհետեւ հրապարակական տեղերը դրեթէ առանց գործելու սուակ վատաշխոներ՝ գործատուներն երթալ ու աշխատիլ չէին ուզեր), սերտութեան հրապարակական գործերուն մէջ բանող գործաւորներուն աւուրքիր 4 — 5 դրամներ բիջցուց, որ շատերը պարտաւորին իրենց գործատուին երթալ ու բանի դարձին պատաղիլ։ Գործաւորները որ քանի մը ամիսէ վեր առանց աշխատութեան ապրելու վարժած էին, չուզեցին սա հրամանին հնազանդիլ ու ոտք ելան։ Այդ դէպքին պահպանողներն ալ զէնք առին։ Ի սկզբան ուզեցին քաղաքութեամբ ու յորդորանքով զիրենք հանդարտեցնել, բայց երբ որ առով չկրցան՝ բռնութեամբ զիրենք ստիպեցին, որով ինչպէս վերը ըսինք, 6 — 7 հոգի ալ մեռան, ու 62 հոգի չափ մարդ ալ վիրաւորեցաւ։

Այս դէպքին փոյթ պաշտօնեաներնը հասարակաց խաղաղութեան ուրիշ անգամ ալ չմիջոցնելուն հոգատանելով, մնածեցին որ քաղքին գործարի իշխանութիւնը բոլորովին իրենց վրայ առնեն, ու այսպէս պատճեցին որ Մայիսի 27ին դրուած ապահովութեան ժողովքը, որուն անդամները անուանի ազատութեան հաղորդ ժողովուած՝ քաղքին ապահովութեանը փոխի չէին տաներ, ասկից վերջը լուծուի ու ջնջուի։ Այս իրաւ ալ ամսոյս 24ին սա ժողովքը լուծուեցաւ։ Այս դէպքը քաղքիս ապահովայ հանգստութեանը ապահովութիւն մը կրնայ։

— Խորհրդարանին Օգոստոսի 21ին նստին մէջ երկայն խորհրդին ու վիճելին ետքը որոշուեցաւ որ տերութիւնը կարող ըլլայ 20 միլիոն ֆիորին պարտք առնել։

Իսկ Օգոստոսի 22ին խորհրդարան մէջ արդարութեան պաշտօնեան Պ. Պաղի, մէկ երկու օր յառաջ հատարարանին որոշին մէջ եղած ժողովքը առիթ առնելով, ուր որ մէկ երկու ամիս յառաջ քաղքս վերադարձած Շիւրդէն * նարէն Վիեննա գտնուած ըլլալով իր հատարակապետական կամ անիշխանական սկզբունքները յայտնած քաղքիս մէջ շատ մը ձգած էր, ասանկ խօսեցաւ. «Իմ տեսարքս. ընդհանուր քաղքիս կարգին ու հանդարտութեան պահպանութեանը պատասխանատու մենք ենք, պատասխանատու ենք նաեւ սոցիալիստական ապատութեան պահպանութեանը, այն որ թեոդիսեւ դիտ սահմանագրութեամբ հաստատուած չէ, բայց ինքնակալներնուս խոսքովը, ու Աւստրիայի ազատ երեսփոխաններնուն միասին ժողովքովը ապահովացած է։ Այս հիման փոյթ հաստատուն կենալով՝ ընկերութիւններուն ու ազատ ժողովքներու իրաւունքը ամէն կողմանէ կը յարգենք. բայց միանգամայն կը պարտաւորիմ յայտնի ըսելու, թէ ասիրաւանց գնդմանը բացարձակապէս դէմ պիտի կենանք։ Իմ տեսարքս. գիտենք որդէն՝ որ ասոր վրայ դիտ. դրական օրէնք մը չկայ. բայց կարծենք թէ ուղիղ կը դատենք թէ որ համարինք որ ընկերութեան բարձրագոյն օրէնքը հասարակաց երջանկութեան օրէնքն է, որն որ մեր գործերուն ալ կանոն պիտի ըլլայ.... (Հաճոյանք)։ Իմ տեսարքս. աս բանիս վրայ յայտնի ու անպատրաստակ կը խոսինք, թէ սահմանագրական ու միապետական երկրի վրայ ենք, ու անիշխանական ու հասարակապետական շարժումներները չենք կրնար տանիլ (Երկայն հաճոյանք)։ Իմ տեսարքս. Գաղղիայոյ հասարակապետութիւնն ընդունեցանք, որովհետեւ աս հիմը դրած ենք որ ամէն ազգ իր ներքին կարգադրութիւնները ինք պիտի կարգադրէ. բայց մենք որոնց ներքուստ հանգստած ենք եւ չենք տարակուիր, որ դուք ամէնքդ ալ մէկ սիրտ մէկ հոգի էք աս բանիս մէջ, թէ սահմանագրական ու միապետական սկիզբն է որ զմեզ պիտի կառավարէ, թէ որ կ'ուզենք որ Աւստրիա ժամանակիս շարժման մէջէն գոնեաւոր ու ապագային համար անվտանգ դուրս ելլէ։

Այս նստին մէջ ներքին գործոց պաշտօնեան ալ խնամքուց որ Աւստրիայի կառավարութիւնը Գաղղիայի հասարակապետութիւնն ընդունած է։

ԼՈՒՍԱՐԱՏԱ ՕՐ ԱՆՆՏԻՆ։ Միանգամ երեւելի լուր մը չունինք. քաղաքը հանդարտ է, բնակիչները կամաց կամաց բանտերնուն գործքերնուն նայելու կը սկսին։ — Հասարդի սպասարարը Լիհտենշտայն իշխանին՝ օտար տերութիւնոց դեսպանները կամ՝ գործակալներուն հետ խոսելու ու անոնց հետ հարկաւոր եղած գործերը գործելու պաշտօն առած է։

Մինչ՝ քաղքի ժողովքը (congregazione municipale) ամսոյս 15ին կը հրամայէ որ 2,000,000 աստրիական լիրա (Lire) բռնական փոխ առնուի հարիւրին 5 շահ վճարելով. վճարքը երկու անգամ մէջ Օգոստոսի 21ին ու Սեպտեմբերի 1ին ալ ամսոյ մէջ։ Ասոր ընդդէմ լրտեղ։

— Լիմ Լոմբարտիայի ու Թիմ Վենետիկի գաւառներուն մէջէն Ռիսորջիմենտոյի եւ ազգի իսալական զգացմունքը եռ քաշուեցան. միայն Վենետիկ ու Օղոստոս բերդին մէջ դեռ Ռիսորջիմենտոյի կը գտնուին։ Կ'ըսուի որ Օգոստոսի ապատամբները Կարլոս Ալբերտին հրամանն ալ ոտքի տակ առնելով՝ չեն ուզած բերդը յանձնել, ու ասկից ետքը Վենետիկի հասարակապետութեան կը հաղորդեն ընելով, կարմիր գրոշ բացեր են։

— Վենետիկի ու Սարդինիացւոց նաւատորմին լուրերն ասանք են։ Մարտիսէն Օգոստոսի 18ին Էսքի լրագիրը ասանկ կը գրէ։ Կը պատմուի որ Ֆինագարդ ըլլալն պէտ՝ Ռիսորջիմենտոյի պարտնակալ մը գաշնակցութեան թղթերով Կարլոս Ալբերտին Վենետիկ խոսելու, որպէս զի շուտով գաշնագրի պայմաններն ի գործ դնել սայ, ու միանգամայն Ալբերտի ծովապետին հարկաւոր պայմանները հաղորդէ։ Բայց պարտնակալը Մարտիրիայի մէջ որ գնալ եղաւ ու Մարտիրիայէն կապուած աշուրներով Վենետիկ քերուեցաւ, ուր որ իրեն յանձնարարութիւնը կատարեց, ու ունեցած թղթերը կուսաւորութեան ձեռքը յանձնեց։ Բայց կատարութիւնը իրեն վախճանին յայտնի տալեց որ պատահած բանը թէ ժողովրդեան ու թէ Սարդինիացւոց նաւատորմին գլուխ մնացեր է։

Պարտնակալը առանց հնարք մը գտնելու որ Ալպինին հետ խոսելի, նորէն կապուած աշուրներով եկած ճամբէն եւս քերուեցաւ, ու գնաց Վիլլոֆրէն զրպարտութեան իմացուց որ երթալը պարապ եղաւ։ Բայց Վիլլոֆրէն հասարակապետութիւնն կենալով ուզեց որ պարտնակալը ինչպէս որ կ'ուզէ ըլլայ պէտք է որ նաեւ նաւատորմին համար ունեցած յանձնարարութիւնը կատարէ։ Այնոր համար պարտնակալը ստիպուեցաւ Թրլեռոյի վրայէն ճամբայ ընել, ու երկու չէ մեկայն օր Իրլեռա հոսաւ։ Ալ ուզածներդ նաւեր երթալ պարտնակալն առած Սարդինիայի նաւերուն քովը տարաւ։ Այսպէս երկուքը ժամը 8ին խնամանք որ շրջեցան եւ դարձան ու աս չհաստատուելու բերեր որ Ալպինին ղինագարարի համար եղած գաշնակցութիւնն ընդունած չէ, ու ինչպէս ասկից յառաջ նոյնպէս ասկից ետքն ալ մեզի դէմ թիւնամութիւնամբ պիտի յարձակի։

— Պոհեմիայի պարտնակարերներուն ինդրելովը Վիլլոֆրէն սպարապետի տեղակալը Ռոմիկոյ գնաց, ու հոն մէկ քանի ինդիրներու վրայ խոսեցան ու բարեկամութեամբ լմնցուցին։

— Հասարդի սպարապետը Գուլիսի 23էն մինչեւ Օգոստոսի 4ը այս ինքն վերջին պատերազմներուն մէջը աւստրիական զօրաց երթը գումարակին մէջ եղած կորուստը պատերազմի պաշտօնէին խրկած է։ Անոնք մեկոնց 107 վիրեն ու սարին պաշտօնական ու 2598 հասարակ զինուոր ու 73 ձի մեռեր են։ Վերի քանուորներուն թիւը չգրեցուիր, միայն թէ կորուածներուն թիւը շատ է։

* Տես քաղաքս ներքոյ թիւը։

— Պայմն լրագիրը ասատրիական բանակին ուղարկելի վրայ աս խորհրդածութիւնները կ'ընէ։

«Պիտի անձնասուր ըլլալը քաղաքական դէպքերու մէջ հաշակուոր բան մը է, մեկեպտ եւ կենսապահան կոչմանէ նայելով՝ ասիկա ասատրիական բանակին Պիզիոյ դեմ անցնելն եղաւ բաց գործքերուն մէկ պարզ հետեւութիւնն է. բայց աս մեծ գործքին անձնասուր ըլլալը, որ ինք զինքը պաշտպանելու անկարող էր, աս հաշակաւոր տարբեր դէպքերուն մէջ շատ երեւելի բան է։ Աս անձնասուրը ըլլալը Լոմբարտացոց ազատամարտութեան վախճան մը տուաւ, որն որ յանկարծ վիճաբանական գօրութեան դէմ ժողովուրդը յաղթելէն եղաւ՝ Իտալիայի պատերազմի բարեւերուն սկիզբն եղաւ։ Ասիկա Սաղոյայի առն դիմաւորութիւններէ, որ բոլոր Իտալիայի ժողովրդոց յուզմունքը իր կողմն ունէր, բարդուելն փնտրոց։ Պարոյս Ալպերդ իր տեսութեան գաւառները դարձաւ, ու հիմա ինք զինքը բոլորեցնելու կը սեպէ թէ որ ուրիշին երկիրները բրած որշուտունքը իրեն դէմ արշաւանք մը չպատահի...։ Նորէն երեւցաւ. որ Ասատրիական կայսերութիւնը, իր եպիսկ եւ հին կարգին դէշ կառավարութեամբը սիրուած ու Արեգնոնիկ իշխանին իշխանութեան մէջ ինկած էր, անանկով՝ ալ Լոմբարդի մէջ շատ զօրաւոր բանակ մը ու քաջ զօրավարներ կենալ պատերազմի հանել, որն որ կրնայ չէ թէ միայն Իտալիայի հիւսիսային կողմերը, այլ նաեւ բովանդակ Իտալիա նուաճել, ու սոսկալի գիտուորական զօրութիւն մ'ալ պատրաստած է, որ եթէ նորէն խառնակութիւն մը երեւցաւ ըլլայ, նոյնպէս դէմ դնելու բաւական ըլլայ։ Պատերազմի սարսափելի իր ինքնակալին շնորհակալութիւնը բարձր ու մեծանձնաս որ արժանաւոր պատիւներ մը ցուցուց ու զինուորական մեծ փառք ստացաւ։ Պատերազմի կոչուելն սկիզբն բարձր հանձար մը ու անխարակելի կամաց հաստատութիւն ու ուրութիւն մը ցուցուց։ Հոյլմոութիւնը՝ որն որ ինքը իր պատրաստել, որուն որ ծերութեան հասակին զգուշաւորութեամբը կր սպասէր, ճշմարիտ երիտասարդական ոչնչութիւն մը յայտնի։

Իր ծերութեան 84 տարիները ոչ իր սրտին մեներ սեղարդցին, եւ ոչ ալ իր կեանքը մոռցուցին։ Պատերազմի իր քաջ զօրքը Դանուբոյայի ոստիկանի բլուրները յարձակելու ատրաս, եւ նրա որ տա բարձրութեանները խիստ կուռով ու զարմանալի քաջութիւնամբ առնուելցան, փախչող թշնամին նոյն շատ թիւնամբ մինչեւ Միրոնի գետերան աւելը փնտռեց, ինչպէս որ 35 տարի յաւաղ կարդերական թեթեւուղին հրամանատարն Լեւիտիայի պատերազմի դաշտին վրայ կառաջնորդէր։ Աս գործքերը մեծ փառաց արժանի էն, բայց աս իտալական արշաւանքին միջոցի կեաց, Մինչեւ ու Ադիճի գետերան եղեալը կեցած տեղը, իր գլուխը դեռ ամենայն ալ ոչ ամենայն ալ ոչ ամենայն ալ ոչ

են, տեսակցութիւն մը տեղաշարժուց մասերն են, իրենց իմաստին հարկաւոր, եւ ոմանցիսի իշխանութիւնքեն 'կառավարուած, որոնց ընտրութիւնը հաստատուած երբ կարան է: Այս կառավարութիւնքն բոլորական դիրքի մէջ Դրան ու մի մէջն իրենց դաշինքներուն ջրաբերեալն է, ասոնք անոնց պաշտպանելու են, որ Եւրոպայի ազգաց իրաւունքը վրայ հաստատուած կարգադրութիւններուն հետ ամենեին հաստատութիւն մը տանին. ասոնց դաշինքներ են, որոնցմով Միացեալ ու Վարդիրա գանուած տարբերութիւններ ընդունեցան. մէկ խաղով՝ անանց դաշինքներ են, որոնցմով թէ՛ ու գաւառ ձեռնարկութիւնները եւ թէ՛ իրենց Օսմանեան պետութիւնն հարկաւոր. հաստատութիւնը պահելու. հանրը բարգաւաղ Դրան հաստատութիւնը իրենց մեծամասնութիւն կերպ տրուեցաւ:

Այս ամէն բաներեն կը հետեւի որ Պարարաւիա ու Վրաստան թէ՛ իրենց ինքագրութիւն եւ թէ՛ պաշտպանուած սեփականութիւն մասնաւոր պարտաւորութիւններ ունին, որոնցմէ սանանց մեկուն կամ մեկոյն ներքեւեն հաստատութիւնը չեն կրնար ազատիլ: Կրնայ ըլլալ որ հիմնական կառավարութիւն նոր ազգաց ու ազգի ազգ կրնայ, քարոյ ասիկոր աւելցնելու հաստատութիւնը եւ կամ ազատագրութիւն մը լրիւրոր ըլլալ: Ազատագրութիւնն դրան բաներն ալ միջոցը ձեռք առնելով չէ թէ միայն հաստատութիւնն կերպը փոխելու, հապա նաեւ ի հիմանէ կործանելու: Հաստատ պաշտպանուած թիւնը պատճառաւ. այնքան բարքերներ ընդունելու մասնաւոր: Առաջ մեր ազգին, որպէս զի ուրիշ սեփականութիւններ կանչեն: Բարդ բարձրագոյն Դրան ունեցած պարտաւորութիւնն ալ ոչ ինչպէս չունենալու, վասն զի թէ Եւրոպան ունի հիմնուս հիմնի իրենց հարկաւոր հաստատութիւնը պահելու եղելու մը կա՞ առան, բայց գործքաւ չարահեղին, ինչպէս որ իրենց պարտաւոր հիմ երբոյ կանոնները ու պայմանները իրենց դրելն ընելուն, ուստի ոչ ոչ ժողովրդեան վերին իշխանութիւնը քաղաքի՝ Ռուսաստանի վերին իշխանութիւնը մասնաւ. կ՚ուզին: Լոկ ապարդիւն հնարաւոր իրենց ունեցած մասերը յարգի է, եւ իրենց հանած յարգութիւններնը նոյնը չեն ունենար: Ամէն նարտարին է իրենց հին ազգութիւնը պատմական խորհրդի մը վրայ հաստատել, որն որ մինչեւ հիմա չկար, այս ինչն չեն ուզեր ոչ տակին եւ գաւառ ըստ ել, այլ Դանուբեանեան իրաւունքներն հաստատութիւնն սնուցանել՝ իրենց հոր; զատ ու անկարն ուսումնութիւն մը կայցեալ, որուն իրենց՝ Պարարաւիան. Վրաստան, Լազարեաց ու Պեսարաբիոյ գաւառաց ազգերն ալ կը յորդորեն: Այս բոլոր մէջ մը թեպ արտաքս եւ. յանգ. Երբեմանց ըլլար, անմիջապես նոյն ոգեկան որոնումի ուսումն ու նոյն բարձրութիւնն ապրելու համար (այս ինչն ապաստանութիւնն հոգւով) Պարարաիոյ. Ռուսերէն մեր զոհաբերը նա ամէն պարագաներ (բարձ ունեցաց) ուզեցը, որոնք Ռուսաստանեան պետութիւնն կը վերադարձնին, կը սեպէին ինքնուրոյնութիւնն եւնեն է ըլլալ. ա գաւ սեփականութիւն կանոնները փոփոխելի, սոսով կամ բարար սեփականութիւնը կը բաժաներ, եւ կամ Արեւելքի մէջ սեղանաւորներ չեմ ուսումնութիւններ կը ծաղէին: Լոկիոց գաւ սա իշխանութիւնները շատ արտաքսութիւններ մեր միջոցագրութիւնը բարձրագոյն Դրան առաջ ընդարձ՝ մեր պարարիոյ կը պահանջէր որ մեր ձեռքին ընդունուած տարածութիւնները նոյն սեփականութիւն (Օսմանեան պետութիւն) գեմ գարձանել չապրիներ. որուն ամէն բոլորութիւնը մեր ազգին առաջը հիմնական Եւրոպական ուսումնութիւնն ունեն ընդհանուր խարարութիւնը պահելու համար մեծ կարան թէ ուսումնութիւնն մեկն է:

Բայց ասկից մեր ազգութիւնը սա Դանուբեան իշխանութիւններուն պատմաւորաւ փոխանակ կ՚ընար, փոխն զի պետարարիոյն մէջ ալ մեր ձեռքի սակին գրութիւնքեն վրայ կար եւ նոյն իսկ մեր գրան սա գրելը միշտ պարտաւոր կենալ ազգաց տարաբաղութիւնը դուրն գուրտ կը ոգուսիկայ: Ռուսերն մեկ բանդրոյն մէջ մեր կողմն ունենք Իրան ուզելը, Պարսիոն ու Վրացերէն շահաւորութիւնը (intérêt): Ընտանեկ ասանք են մեր միջամտութիւնը (intervention) պատճառները. որոնք պարզ ու սրբիմաստ են: Բայց գերախտութիւնն Իրանատանի յարաբերական վարմունքը. նորաբ նորաբ բնունը ամբոխութիւն բլլալով՝ հիմա ալ մոնեասանք իրանց հանեն, ուրոշները գիտի ըսեն եւ ոգերեն լսին ալ որ Իրանի զարաց սահմանեն գաւառ նեղեր՝ ազատարարութիւնն սա առաջին քայլն է, եւ թէ մենք առելի յուսալի քայլերու հանար պատրաստակ մը կը ապասանք, եւ թէ նոյն իշխանութիւններուն եկեղիներնեն մեզ մ՚ալ գաւառ նեղելու միտք չունենք եւ թէ ինչպէս ալ ասանգութիւնի հասած է, Տանիայ սեղութիւնն Եւրոպայի միջոց մեծագոյնս ունենալով ու Եւրոպայի հիմնական շրջանութիւններն առիթ առնելով, մեր շարունկ գործունեայ կ՚ուզենք եղեր: Բայց մենք ա՛ն ամենայն թեամբ ոչ եմ իրարան բաներ յանուն կը լրենենք ու կ՚ընենք թէ մեր Պարարիոյ մեր ունեցը բարերարութիւն Դրան հետ պրպանելով է, եւ թէ մեր ոչոչը հարկաւոր բլլայ նէ, մեր՝ ասանկական գոյքին հետ մեկտեղ պիտի գործէ: Ընցած ժամանակը ներկայիս հասնոր երաշխաւոր կ՚ըլլայ: Մենք արգեն քանի մը անգամ սա Դանուբեան իշխանութիւնները մէջ մնանք. եւ գրած պայմանագրեր կնքագրելու գեմ գաւառ եղանք: Հիմայ ալ որինաւոր իրաւունքնը հանարարելու պէտ գաւառ ելլելու պատրաստ ենք:

Այս ամէն բաներուն հետ հետեւանքն ան է որ մեր գաւառեան իշխանութիւններուն հետ ունեցած կապակցութիւնները Եւրոպայի տերութիւնաց հետ ունեցածներնուն ընդարձին տարբեր են: Մեր իրաւունքներ Բրուսիոյ անանկ Լուսնոյ վրայ հիմնուած են, որոնք Ուրեմնաւոր ցանը բացերեր է: Իսկ մեկալ տերութիւններուն հետ ունեցածներնուն՝ մեր իրաւ ընդարձութիւնն սակիրը նոյն կը մնայ, մենք միշտ պատրաստ կը կենանք, ա. քանի որ մեր իրաւանց ու ազատութիւնն չեն գրկեր, ինչ նեղելին փոփոխութիւններ կ՚ուզեն նէ՝ բնեն, մենք հետաքրքիր ունենք նեղելին յեղափոխութիւնաց տեսարանին հանդիսատես միայն կ՚ըլլանք:

ՀԱԿԱՄԱՐՏԻ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդարձ թուականիս Հունվարի դէպքերուն վրայ երկայն գրելենք՝ սա անգամս ոչ անանց յաջողութիւնը կարդաս. ու համառօտիւ կ՚ուզենք շարունակել:

Հռոմ, 3 Օգոստոսի: Մերինի պատերազմներուն ունեցեր դահիրեցը պարանէն հրաժարեցաւ, որովհետեւ դէպ ի Կուիրինեան Քահանայապետական պարարը գացող սրիկաներէն մեծ անարգութիւն ու նախատինք կրած էր: Պատերազմները նոր գահերեցաւ. մը ընտրութիւն նոսան եւ Պարարիներուն նոյն պարանին առաւ: Ամիսներին հրաժարուած օրը, Ս. Քահանայապետը հրամարուած մը Հանեց, որ ժողովրդեան սիրտը հանգարտեցնէ: Բայց երկրորդ օրը Օգոստոսի 4ին չարաբարոյները սա հրամարակին դեմ ալ սկսան դրժել:

Հռոմ, 7 Օգոստոսի: Լրտեսներ ի վեր ժողովրդեան մէջ մեծ լքում ու յուսահատութիւն մը տարեց, երբ որ լուր հասաւ թէ Աւստրիացիք Գերրարա, Պոլոնիա ու Ռաւենա մտեր են: Պարարար

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈՒԳԻՐԷ, 10 Օգոստոս։ Մինչեւ Յուլիսի 31 Հռոմանները կամ Վալաքիայի ժողովուրդը շատ գոհ էին, որովհետեւ ամէն բան ուղածնուն պէս կը յաջողէր, ու բարձրագոյն Դռանէն խլուած Միւէլէյման փաշան Հանգիստով մը ընդունելու կը պատրաստուէին եւ. բոլոր յոյսերնին անոր վրայ դրած էին։ Ուրիշ անգին յաղթական կամարներ շինուած ու քաղաքին փողոցները գարդարուած էին իրեն արժանաւոր ընդունելութիւն մը ընելու համար։ — Բայց նոյն օրը յանկարծ եղանին փոխուեցաւ, որովհետեւ լուր առին որ Յաճկոյ ղօրքն ալ նեղս մնար է, ուստի եւ արտարային հետեւի յայտարարութիւնը անմիջապէս հրատարակելու։

ԵՐԵՒԱՐՈՒԹԻՒՆ։ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՆՈՒՆ ՀՌՈՄԱՆԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ ԱՌԻՆԱՄԱՆԱԿԵԱՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հռոմանեան նոյնպէս։ Խնդիրս մեր հատատարմութիւնը լարելուցքն Դրան յարդարած ենք, ի միջոց այդ ամենայնի կայսերական զօրքը մեր երկիրը կը մտնէ կոր։

Գիտենք որ իշխանները Հռոմանեան անունի երկրի մը համար, որուն մասն եւ. որուն համար 18 դար վիշտ կրած է, մեռնելու պատրաստ է, ուստի եւ կը ծանուցանենք ձեզի որ յարձրագոյնս Միւէլէյման փաշան մեզի՝ ի խնդրանէ որ ասանկական գործին մեր երկիրը մտնելը՝ ինչոտական դիւրութիւն չէ, հապա միայն՝ երկրին հին իրաւունքներն ու կարգադրութիւնները պաշտպանելու. համար է։ Կառավարութիւնը մեկ կողմանէ՝ ինչպէս որ իր պարտքը կը պահանջէր, մեր երկրին անընդունակութիւնն ձեզի գրաւելուն մասին ունեցած ցաւը յարձրագոյնս Միւէլէյման փաշային յայտնեց։ Մեկալ կողմանէ ալ ձեզի կ՚ասէր որ յարձրագոյն Դրան մեր վրայ ունեցած հաստատուն խնամքը չմոռնայ։

Հռոմանցիք, հանգարտութիւնն ու խաղաղութիւնը պահեցէք։

Սարդ դիտցէք որ քանի որ իրարու հետ միասին էք, եւ քանի որ մեր իրաւունքը այնպիսի հանդարտ զօրութեամբ կը խնդրենք, որով, որ զանոնք ստացաք, ամենուին մեկը չեղնար անոնց ձեռք դպցնել։

Երկրորդ օրը Օգոստոսի 11ին Պուգրէշ 3 օսմանցիր նկան զէնքերուն պահապանելով, որովհետեւ. ասանց զգուշարանը մնալու չնչակ քաղաք եկած էին։ Այս երկրին մեկը Սիւլէյման փաշային քարտուղարը թանգիր Էֆէնտին էր, որն որ անձիկապէս աւժամանակեայ կառավարութեան իր պարտեանը վարձանը յայտնել տուաւ։ Ամբոխին անձիկապէս մեկուկ ժողովուրդ եղան խարհուրդի նստան, ու պատգամաւորութիւն մը երկրին պարտականութիւնը ասելու, ասոնց ալ ինչպէս որ ասանկ ինչ մը ասելու։

Ամբոխը Հռոմանեան մեծ ազգ մը է, ընդունակաւ, ուր որ գրուած կը թիւ որովհետեւ Վալաքիայի մէջ նոր գրուած սահմանադրութիւնը միայն 200 հոգոյ գործք է, անոր համար պէտք է որ աւժամանակեայ կառավարութիւնը հրաժարի, եւ. ուրիշ ասոր նման սարսանալիներ խնդրեցին։ Բայց նոյն իսկ